

Wyrok z dnia 9 grudnia 1997 r.

II UKN 378/97

Według stanu obowiązującego 1 lipca 1997 r. przepis art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz.U. Nr 17, poz. 75 ze zm.) nie uprawniał osób, które przebywały w ZSRR na przymusowych zesłaniach i deportacji (art. 4 ust. 1 pkt 3 lit. b tej ustawy) do świadczeń pieniężnych przewidzianych przepisami ustawy z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin ((jednolity tekst: Dz.U z 1983 r. Nr 13, poz. 68 ze zm.).

Przewodniczący SSN: Stefania Szymańska, Sędziowie SN: Roman Kuczyński (sprawozdawca), Maria Mańkowska.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 9 grudnia 1997 r. sprawy z wniosku Walentyny C. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w R. o rentę inwalidzką inwalidy wojennego, na skutek kasacji wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie z dnia 13 maja 1997 r. [...]

1. o d d a l i ł kasację.
2. zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adw. Elżbiety S. kwotę 10 zł (dziesięć) tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym wykonywanego z urzędu.

U z a s a d n i e n i e

Ubezpieczona Walentyna C., uprawniona do emerytury, a uprzednio do renty inwalidzkiej z ogólnego stanu zdrowia przedstawiła Oddziałowi Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w R. zaświadczenie Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych stwierdzające, że była deportowana i w okresie od kwietnia 1940 r.

do kwietnia 1945 r. przebywała w ZSRR, wnosząc o przyznanie jej renty inwalidy wojennego.

Decyzją z dnia 28 października 1996 r. organ rentowy odmówił ubezpieczonej przyznania takiej renty zaś Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie wyrokiem z dnia 22 stycznia 1997 r. oddalił odwołanie od tej decyzji z uzasadnieniem, że ubezpieczona należy do kręgu osób wymienionych w art. 4 ust. 1 pkt 3 lit. b ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz. U. Nr 17, poz. 75 ze zm.), które to osoby nie są następnie wymienione w art. 12 tej ustawy. Przepis ten nadaje osobom, które przebywały w miejscach wymienionych w art. 3 pkt 2 i art. 4 ust. 1 pkt 1,2,3 lit. a oraz pkt 4 uprawnienia przewidziane w ustawie z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 1983 r. Nr 13 poz. 68 ze zm.), o ile zostaną uznane za inwalidów jednej z grup, wskutek inwalidztwa pozostającego w związku z pobytem w tych miejscach.

Do kręgu tych osób nie należy ubezpieczona, ponieważ osoby przebywające na przymusowych zesłaniach i deportacji w ZSRR ujęte zostały w art. 4 ust. 1 pkt 3 lit. b ustawy o kombatantach...; ten zaś przepis nie jest powołany w art. 12 tej ustawy.

Wyrokiem z dnia 13 maja 1997 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie oddalił apelację ubezpieczonej od wyroku Sądu Wojewódzkiego, podzielając stanowisko zajęte przez Sąd pierwszej instancji.

Kasacja od tego wyroku zarzuca naruszenie prawa materialnego - art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz. U. Nr 17, poz. 75 ze zm.).

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje:

Kasacja jest nieuzasadniona. Art. 4 ust. 1 pkt 3 lit. b ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz. U. Nr 17, poz. 75 ze zm., zwanej dalej ustawą o kombatantach) stanowi, że przepisy tej ustawy stosuje się również do osób, które podlegały represjom wojennym i okresu powojennego, przy czym represjami takimi

są okresy przebywania, z przyczyn politycznych, religijnych i narodowościowych między innymi na przymusowych zesłaniach i deportacji w ZSRR. Z kolei przepis art. 12 ust. 1 tej ustawy w brzmieniu obowiązującym w dacie złożenia przez ubezpieczoną wniosku o rentę inwalidy wojennego (25 września 1996 r.) stanowił, że kombatanom będącym inwalidami wojennymi przysługują świadczenia pieniężne i inne uprawnienia przewidziane w przepisach o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin, a według ustępu 2 tegoż artykułu świadczenia pieniężne i inne uprawnienia przewidziane w przepisach o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych przysługują na zasadach określonych w tych przepisach również osobom, które zaliczone zostały do jednej z grup inwalidów wskutek inwalidztwa pozostającego w związku z pobytem w miejscach, o których mowa w art. 3 pkt 2 i art. 4 ust. 1, 2, i 3 lit. a oraz pkt 4. Miejsca te to hitlerowskie więzienia, obozy koncentracyjne lub podobne miejsca zagłady, więzienia i łagry w ZSRR, getta oraz polskie więzienia w latach 1944-1956 jeżeli skazanie nastąpiło za działalność niepodległościową. Nie jest powołany artykuł 4 ust. 1 pkt 3 litera b ustawy kombatantkiej, dotyczący pobyt na zesłaniu i deportacji w ZSRR. Przyjęcie, że podczas zsyłki i deportacji powstały schorzenia powodujące inwalidztwo, pozostające w związku z pobytem na zesłaniu, nie rodzi uprawnień do renty inwalidy wojennego. Nie oznacza to, że Walentyna C. pozbawiona jest innych uprawnień z ustawy o kombatantach. Okres zesłania zalicza się do okresów zatrudnienia, od którego zależy przyznanie lub wysokość świadczeń przysługujących pracownikom od zakładu pracy (art. 8 ustawy o kombatantach) - np. nagroda jubileuszowa. Osobie represjonowanej zwiększa się urlop wypoczynkowy o 10 dni (o ile nie korzysta już z dłuższego niż 26 dni roboczych w ciągu roku - art. 10). Osoba taka jest szczególnie chroniona przed wypowiedzeniem stosunku pracy na 2 lata przed osiągnięciem wieku uprawniającego do wcześniejszego przejścia na emeryturę (art. 11 ust. 1), ma prawo do opieki zdrowotnej, socjalnej, skierowania na leczenie uzdrowiskowe, miejsca w domu pomocy społecznej (art. 18), doraźnej pomocy pieniężnej (art. 19), ulgi taryfowej 50% w komunikacji miejskiej, ulgi 50% w abonamencie telefonicznym, zwolnienia z opłat telewizyjno-radiowych, ryczałtu energetycznego, ulgi w opłacie rejestracyjnej od pojazdów samochodowych i 50% ulgi w ubezpieczeniu pojazdu (art. 20). Okres zesłania zalicza się też w wymiarze podwójnym do okresu, od którego zależy przyznanie emerytury lub renty (art. 13)

oraz umożliwi kobiecie przejście na emeryturę w wieku 55 lat przy spełnieniu pozostałych warunków do tego świadczenia (art. 14 ust. 1), do emerytury lub renty przysługuje dodatek kombatancki (art. 15 ust. 1).

Jak z powyższego wynika sam fakt represjonowania i pobytu na zesłaniu w ZSRR daje szereg znaczących przywilejów, nie dawał jednak według stanu prawnego obowiązującego w dacie złożenia wniosku i wyrokowania przez Sąd Apelacyjny prawa do świadczeń rentowych w razie inwalidztwa pozostającego w związku z pobytem na zesłaniu.

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy nie dopatrył się naruszenia prawa materialnego zaskarżonym wyrokiem Sądu Apelacyjnego. Natomiast ustawa o kombatanach została znowelizowana przez ustawę z 25 kwietnia 1997 r. o zmianie ustawy o kombatanach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji (Dz. U. Nr 68, poz. 436) w ten sposób, iż wyrazy "art. 3 pkt 2 i art. 4 ust. 1 pkt 1,2 i 3 lit. a oraz pkt 4" zastępuje się wyrazami "art. 3 i art. 4 ust. 1". Przepis art. 12 ust. 2 ustawy o kombatanach stanowi zatem obecnie, że świadczenia pieniężne i inne uprawnienia przewidziane w przepisach o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin przysługują na zasadach określonych w tych przepisach również osobom, które zostały zaliczone do jednej z grup inwalidów wskutek inwalidztwa pozostającego w związku z pobytem w miejscach, o których mowa w art. 3 i art. 4 ust. 1 - bez wyłączenia któregokolwiek z wymienionych w tych przepisach okresów, co oznacza, że do świadczeń pieniężnych z ustawy o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin ma także prawo osoba, która została zaliczona do jednej z grup inwalidów wskutek inwalidztwa pozostającego w związku z pobytem na przymusowych zesłaniach i deportacji w ZSRR. Znowelizowany przepis obowiązuje od dnia 31 lipca 1997 r., przeto ponowny wniosek ubezpieczonej będzie już rozpatrywany pod rządem tego przepisu.

Z powyższych motywów Sąd Najwyższy na podstawie art. 393¹² KPC orzekł jak w sentencji wyroku.

=====